

Ministerie van Financiën

> Retouradres Postbus 20201 2500 EE Den Haag

De Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Inspectie der Rijksfinanciën

Korte Voorhout 7
2511 CW Den Haag
Postbus 20201
2500 EE Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Ons kenmerk

IRF/2016/18 M

Bijlage

Langetijdreeksen Defensie-
uitgaven

Datum 14 januari 2016

Betreft Toezegging debat Najaarsnota 2015: Defensie-uitgaven

Geachte voorzitter,

Tijdens de behandeling van de Najaarsnota op 16 december 2015 heb ik uw Kamer toegezegd uit te zoeken wanneer de uitgaven aan Defensie voor het laatst 1,08% van het BBP bedroegen. Hierbij voer ik deze toezegging uit.

De afgelopen jaren heeft de minister van Defensie u verschillende keren geïnformeerd over de uitgaven aan Defensie, uitgedrukt in percentage van het BBP (bijvoorbeeld in Kamerstuk 34000-X, nr. 12 van 24 oktober 2014). Daarnaast houdt het CPB langetijdreeksen aan voor de overheidsfinanciën. Deze reeksen gaan terug tot en met 1814 en bevatten ook de uitgaven aan Defensie als percentage van het BBP¹. De tabel en grafiek in de bijlage bij deze brief tonen deze uitgaven in de periode van 1814 tot en met 2014 (bron: CPB).

In de jaren 2008 (1,07%) en 2014 (1,06) lag het percentage onder de 1,08%. Vanaf 2013 is dit enerzijds het gevolg de groei van het BBP (noemereffect), anderzijds is dit het gevolg van bezuinigingen die in 2011 zijn ingezet door het kabinet Rutte I. Het huidige kabinet heeft extra geld beschikbaar gesteld voor Defensie met de begrotingsakkoorden van 2013 en 2014 en in 2015 bij de ontwerpbegroting (naar aanleiding van de motie Van Der Staaij c.s.). Daarnaast treft het kabinet maatregelen op het gebied van terrorismebestrijding en zijn de budgetten van de inlichtingendiensten verhoogd.

De Minister van Financiën,

J.R.V.A. Dijsselbloem

---

¹ Het CPB hanteert bij de langetermijnreeksen een andere berekeningswijze voor de Defensie-uitgaven dan Defensie. De percentages in de bijlage kunnen daarom marginaal verschillen van de in de Kamerbrieven van Defensie genoemde percentages. Zo werkt het CPB met een andere inschatting van de werkgelegenheid bij Defensie. Daarnaast kent de reeks onzekerheden.

Uitgaven aan Defensie uitgedrukt in percentage BBP (1814 t/m 2014):

Ons kenmerk
IRF/2016/18 M

1814	1815	1816	1817	1818	1819	1820	1821	1822	1823	1824	1825	1826	1827	1828	1829	1830	1831	1832	1833	
4,68	8,39	3,82	3,13	3,01	3,32	3,22	3,33	3,54	3,55	3,65	3,58	3,46	3,63	3,53	3,30	3,13	6,57	7,12	6,86	
1834	1835	1836	1837	1838	1839	1840	1841	1842	1843	1844	1845	1846	1847	1848	1849	1850	1851	1852	1853	
4,59	2,52	2,24	3,67	3,28	3,06	2,15	2,14	2,22	2,22	2,58	2,38	2,10	1,90	2,68	2,19	2,05	2,00	1,90	1,86	
1854	1855	1856	1857	1858	1859	1860	1861	1862	1863	1864	1865	1866	1867	1868	1869	1870	1871	1872	1873	
1,83	1,94	1,88	1,81	2,05	2,72	2,17	2,23	2,01	1,99	1,73	1,74	1,65	2,29	1,88	1,80	2,08	1,77	1,58	1,58	
1874	1875	1876	1877	1878	1879	1880	1881	1882	1883	1884	1885	1886	1887	1888	1889	1890	1891	1892	1893	
1,75	2,12	2,38	2,25	2,30	2,28	2,05	2,03	1,99	2,09	1,99	2,01	2,10	2,02	1,95	1,92	1,97	2,05	2,14	2,24	
1894	1895	1896	1897	1898	1899	1900	1901	1902	1903	1904	1905	1906	1907	1908	1909	1910	1911	1912	1913	
2,10	2,26	2,19	2,23	1,95	1,91	1,99	1,79	1,84	1,89	1,97	1,86	1,71	1,66	1,81	1,76	1,68	1,49	1,45	1,47	
1914	1915	1916	1917	1918	1919	1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926	1927	1928	1929	1930	1931	1932	1933	
3,15	5,04	5,25	5,74	6,70	2,37	1,20	1,44	1,56	1,74	1,50	1,68	1,85	1,85	1,74	1,85	1,97	2,81	3,89	4,13	
1934	1935	1936	1937	1938	1939	1940	1941	1942	1943	1944	1945	1946	1947	1948	1949	1950	1951	1952	1953	
4,01	4,07	3,77	3,17	3,53												3,16	3,46	3,23	3,51	
1954	1955	1956	1957	1958	1959	1960	1961	1962	1963	1964	1965	1966	1967	1968	1969	1970	1971	1972	1973	
4,11	3,83	4,01	3,75	3,15	2,60	2,71	2,85	2,84	3,08	2,94	2,63	2,53	2,61	2,38	2,29	2,47	2,65	2,29	2,11	
1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	
2,11	2,29	2,29	2,29	2,38	2,47	2,47	2,56	2,56	2,65	2,47	2,38	2,38	2,47	2,38	2,20	2,20	2,11	2,11	1,92	
1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
1,74	1,65	1,63	1,47	1,34	1,41	1,24	1,24	1,21	1,24	1,19	1,15	1,17	1,09	1,07	1,18	1,30	1,25	1,21	1,23	1,06

Defensie uitgaven als % bbp

Bron: lange tijdreeksen overheidsfinanciën CPB

